

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки Факультет
(інститут) іноземної філології
Кафедра практики англійської мови

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
підготовки здобувачів
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності В 11
Філологія
освітньо-наукової програми
Поліпарадигмальність іншомовних дискурсів

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «Методологічні основи лінгвістичних досліджень» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Розробник: Єфремова Н. В. кандидат філологічних наук, доцент кафедри практики англійської мови

Погоджено

Гарант

освітньо-наукової програми:

Крисанова Т. А

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри практики англійської мови

протокол № 1 від 29.08.2025 р.

Завідувач кафедри практики англійської мови проф. Коляда Е. К.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-наукова програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма здобуття освіти	Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки Спеціальність В11 Філологія Освітньо-наукова програма "Поліпарадигмальність іншомовних дискурсів"	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 1
		Семестр 1-ий Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 14 год. Лабораторні _год. Індивідуальні год. Самостійна робота 88 год.
		Консультації 8 год.
ІНДЗ: €	Форма контролю: залік	
Мова навчання	Англійська/українська	

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Єфремова Наталія Володимирівна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри практики англійської мови
Контактна інформація	м.т. (097)7988792
	yefremova05@gmail.com
	yefremova@vnu.edu.ua
Дні занять	http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi Усі запитання можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі.

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента

Силабус вибіркового освітнього компонента «**Методологічні основи лінгвістичних досліджень**» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти **третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти**. Зміст освітнього компонента «**Методологічні основи лінгвістичних досліджень**» охоплює філософсько-методологічне підґрунтя лінгвістичних досліджень; загальні методологічні принципи сучасної лінгвістики; вимоги щодо організації та планування лінгвістичного наукового дослідження та основні етапи його проведення; інструментарій та основні алгоритми лінгвістичних досліджень; основні методи та прийоми лінгвістичних досліджень; базові поняття та сфери застосування основних методів лінгвістичного аналізу; переваги та обмеження кожного окремого методу лінгвістичних досліджень.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою освітнього компонента є формування у здобувачів освіти системи знань щодо теоретико-методологічних основ лінгвістичних досліджень і практики організації наукової діяльності у сфері лінгвістики, розвиток навичок застосування різноманітних методів наукового пошуку та вироблення вмінь послуговуватись академічно добросчесним інструментарієм у процесі наукового пошуку.

Основними завданнями вивчення ВК «Методологічні основи лінгвістичних досліджень» є

- ознайомлення здобувачів освіти з теоретико-методологічним підґрунтям лінгвістичних досліджень;
- ознайомлення здобувачів освіти з еволюцією лінгвістичних парадигм та базовим термінологічним апаратом;
- опрацювання загальнонаукових та спеціальних лінгвістичних методів наукових досліджень (описовий, компонентний, дистрибутивний, контекстологічний тощо) ;
- формування навичок визначення наукового апарату (коректне формулювання об'єкту, предмету, мети, гіпотези та завдань конкретного лінгвістичного дослідження дослідження);
- оволодіння методами збирання мовного матеріалу (вибірка з корпусів текстів, анкетування, експеримент) та принципами його систематизації;
- розвиток критичного аналізу (формування вміння оцінювати ефективність різних методів для розв'язання конкретних мовознавчих завдань);
- оволодіння технікою роботи з науковим текстом (вивчення правил академічного письма, цитування, оформлення бібліографії та дотримання принципів академічної добросчесності).

Вивчення ВОК «Методологічні основи лінгвістичних досліджень» передбачає формування основних загальних компетентностей і наскрізних умінь, що є їхніми складовими. Зокрема, розвиток критичного мислення передбачає здатність визначати методологічне підґрунтя, методи і прийоми наукового дослідження, аргументувати свою позицію. Вміння висловлювати власні думки, логічно обґрунтовувати свою позицію, діяти творчо та ефективно, продукувати оригінальні ідеї, проявляти ініціативу, активно шукати способи вирішення проблем, адекватно керувати емоціями, розв'язувати проблемні та конфліктні ситуації, співпрацювати з іншими на основі поваги, толерантності та групової взаємодії – розвиток цих *soft skills* є обов'язковим елементом вивчення освітнього компонента «Методологічні основи лінгвістичних досліджень».

3. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Basic assumptions of linguistic research.						
Тема 1. Preliminaries to linguistic research	10		2	8		ДС + Т + РЗ + РМГ /8
Тема 2. Modern linguistic paradigm: the evolution of scientific views in the 21st century.	10	2		6	2	ДС + Т /8
Тема 3. Methodology of Linguistics.	10	2		8		ДС + Т /8
Разом за модулем 1	30	4	2	22	2	24
Змістовий модуль 2. Research methods in Linguistics						
Тема 4. Data collection: sampling. elicitations (controlled and experimental). Experimentation.	10	2		6	2	ДС + Т + РЗ /8
Тема 5. Data analysis. Methods of comparative study of languages.	10	2		8		ДС + Т + РЗ /9
Тема 6. Data analysis. Structural methods of analysis.	10		2	8		ДС + Т + РЗ + –РМГ /9
Тема 7. Data analysis. Methods of semantic analysis.	10		2	8		ДС + Т + РЗ + –РМГ /9
Тема 8. Data analysis. Methods of communicative functional analysis and textual study.	10		2	8		ДС + Т + РЗ + –РМГ /9
Тема 9. Data analysis. Methods of cognitive analysis.	10		2	8		ДС + Т + РЗ + –РМГ /8
Разом за модулем 2	60	4	8	46	2	52
Змістовий модуль 3. Writing a PhD thesis						
Тема 10. The PhD thesis: structure and preparation process.	10	2		8		ДС + Т +/8
Тема 11. The PhD thesis: formal requirements, writing styles	10		2	8		ДС + Т /8
Тема 12. Academic integrity: its culture and main pillars.	10			6	4	ДС + Т /8
Разом за модулем 3	30	2	2	22	4	24
Всього годин/Балів	120	10	14	88	8	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, Т – тести, РЗ – розв’язування задач, РМГ – робота в малих групах.

4. Завдання для самостійного опрацювання.

Враховуючи специфіку ВОК «Методологічні основи лінгвістичних досліджень», завдання для самостійного опрацювання включають такі види діяльності:

1. Розробка презентації з теми курсу (на вибір здобувача освіти);
2. Анотування наукових праць. З теми / питання / проблеми ВОК обрати наукову статтю у фаховому виданні і зробити розгорнуту анотацію (одна сторінка друкованого тексту, 14 шрт., 1,5 інт.). В анотації проаналізувати: актуальність теми дослідження; ступінь висвітлення останніх досліджень і публікацій; відповідність мети й теми, теми і змісту; ступінь досягнення мети і повноту висвітлення теми; відповідність висновків змісту; коректність цитувань, посилань, використання джерел; доцільність обраної методології дослідження; логічність і переконливість наукової аргументації; мову викладу.
3. Складання списку використаних джерел до обраної теми дослідження (не менше 40 джерел).
4. Виконання таких завдань:
  - наведіть 5 прикладів вдало сформульованих тем дисертаційних робіт, думку обґрунтуйте.
  - наведіть 3 приклади некоректного формулювання об’єкту і предмету дослідження в дисертаційних роботах, думку обґрунтуйте.
  - схарактеризуйте методи наукового дослідження, які будуть використовуватися під час написання вашої наукової роботи та їх призначення.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти

Оцінювання здобувачів освіти регулюється [Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки](#).

Навчальні досягнення із вибіркового освітнього компонента «Методологічні основи лінгвістичних досліджень» оцінюються за системою, в основу якої покладено принцип поетапної звітності, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Оцінювання знань з ВОК «Методологічні основи лінгвістичних досліджень» здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю знань.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних та практичних (семінарських) занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль із ВОК «Методологічні основи лінгвістичних досліджень» реалізується в різних формах, зокрема, дискусія, робота в малих групах, розв’язування завдань,

тести.

Формою підсумкового контролю з ВОК «Методологічні основи лінгвістичних досліджень» є залік, який полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних (семінарських) занять, самостійної роботи, тестів тощо. Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ВОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100 балів.

Політика щодо академічної доброчесності. Учасники освітнього процесу повинні керуватися правилами, визначеними законом, дотримуватися вимог щодо професійної етики та академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися з [Кодексом академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки](#).

Політика щодо деделайнів та перескладання. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (за погодженням із деканом факультету).

Здобувачі освіти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами у ЗВО (див. [Положення про порядок і процедури вирішення](#)

[конфліктних ситуацій ВНУ імені Лесі Українки](#), пункт 5 «ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»).

Оцінювання результатів формальної, неформальної та інформальної освіти.

Під час вивчення освітнього компонента «Методологічні основи лінгвістичних досліджень» визнаються результати навчання, отримані в неформальній освіті (професійні курси/тренінги, онлайн-освіта, стажування тощо), які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають курсу «Методологічні основи лінгвістичних досліджень» як в цілому, так і його окремим модулям, темі (темам), що передбачені цим силабусом. Деталі щодо процедури зарахування результатів регулюються [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки](#)

V. Підсумковий контроль

Підсумковою формою контролю з ВОК «Методологічні основи лінгвістичних досліджень» є залік. Відповідно [Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки](#), оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом ВОК. У цьому випадку завдання із цих видів поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів. Семестровий залік викладач виставляє за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом ВОК. Мінімальна позитивна кількість балів – 60. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100 балів. Повторне складання заліку з ВОК «Методологічні основи лінгвістичних досліджень» допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Орієнтовні питання до заліку

1. Science. The scientific method.
2. Scientific research. Objectives and motivation of research.
3. Types of research and research approaches.
4. Research methodology. Methodology as a philosophical category.
5. Modern linguistic paradigm: the evolution of scientific views in the 21st century.
6. Preliminaries to linguistic research.
7. Methodology of Linguistics.
8. Research method. Research methods common to all scientific enquiries.

9. Stages of scientific research.
10. Scientific research and logic.
11. Research paper. Types of research papers.
12. Research paper. Stages and steps of the writing process.
13. The PhD thesis: structure and preparation process.
14. The PhD thesis: formal requirements, writing styles.
15. Basic assumptions of linguistic analysis.
16. Methods of data gathering (sampling).
17. Methods of data gathering (elicitations).
18. Methods of data gathering (experimentation).
19. Methods of comparative study of languages: historical comparative method; typological comparative method.
20. Methods of comparative study of languages: contrastive analysis.
21. Structural methods of linguistic research: oppositional analysis.
22. Structural methods of linguistic research: distributional analysis.
23. Structural methods of linguistic research: immediate constituent analysis; transformational analysis.
24. Methods of semantic analysis: componential analysis; contextual analysis.
25. Methods of communicative functional analysis and textual study: performative analysis.
26. Methods of communicative functional analysis and textual study: discourse analysis; conversation analysis.
27. Methods of cognitive analysis: conceptual analysis; frame analysis.
28. Quantitative methods of analysis: statistical methods.
29. Quantitative methods of analysis: corpus-based approaches to linguistic analysis.
30. Digital Humanities in Linguistics. New digital tools for text analysis: from sentiment analysis to network modelling of terminology systems.
31. Academic integrity: its culture and main pillars.
32. Academic integrity vs. plagiarism: points of difference. How to detect plagiarism.
33. Plagiarism: types, causes, the ways to avoid.
34. Software for preventing plagiarism: advantages & disadvantages.
35. EU AI Act.
36. Responsible implementation and use of AI technologies in higher education institutions.
37. Prevention of unethical use of AI. Tools for detecting the use of AI.
38. Key EU documents on academic integrity.
39. Council of Europe Platform on Ethics, Transparency and Integrity in Education - ETINED
40. Regulatory and legal framework of Ukraine on academic integrity.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перекладання)

VI. Рекомендована література

Основний перелік:

1. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. *Методологія і організація наукових досліджень*: навч. посіб. Київ, 2014. 142 с.
2. Важинський С. Є., Щербак Т. І. *Методика та організація наукових досліджень*: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Данильян О. Г. *Методологія наукових досліджень*: підручник. Харків, 2019. 368 с.
4. Калита А.А., Клименюк О.В. *Методологічні основи когнітивних лінгво-енергетичних досліджень*: монографія. Київ: МПП «ЛИНО», 2022. 644 с.
5. Калита А.А., Клименюк О.В., Тараненко Л.І. *Маніпуляція в мовленнєвій комунікації*: монографія. Київ: Тропеа, 2024. 184 с.
6. Мартинюк А. П. *Основи наукових досліджень у лінгвістиці*: навч.-метод. посіб. Харків, 2007. 40 с.
7. Михайлов В. М. *Методологія та організація наукових досліджень*: навч. посібник. Харків : ХДУХТ, 2014. 220 с.
8. Палеха Ю., Леміш Н. *Основи науково-дослідної роботи*: навчальний посібник. Київ: Ліра-К, 2015. 336 с.
9. Селіванова О. *Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія*. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
10. *Сучасний художній дискурс: мовностилістичний вимір*: колективна монографія ; за заг. ред. проф. Ж. Колоїз. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2024. 406 с.
11. Сухорольська С. М., Федоренко О. І. *Методи лінгвістичних досліджень*: навч. посібник. Львів: Інтелект-захід, 2009. 348 с.
12. Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» (від 5 вересня 2017 р.) URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/2018/10/25/glyusariy.pdf>

13. Чмиленко Ф. О., Жук Л. П. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Д.: РВВ ДНУ, 2014. 48 с.
14. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Віче : НУВГП, 2016. 151 с.
15. Armen Y G, Bekaidar N, Bakhytzhana S, Plagiarism in the Context of Education and Evolving Detection Strategies. J Korean Med Sci32(8): 1220–1227, 2017.
16. Bell J. Doing Your Research Project. Open University Press, 2017. 267 p.
17. Litosseliti L. Research Methods in Linguistics. London: Continuum Books, 2010. 227 p.
18. Masic I. Plagiarism in Scientific Research and Publications and How to Prevent It. Mater Sociomed 26(2): 141–146, 2014.
19. Podesva Robert J., Sharma, D. Research Methods in Linguistics. Cambridge University Press, 2013. 525 p.
20. Roig M. Avoiding plagiarism, self-plagiarism, and other questionable writing practices: A guide to ethical writing. URL: <http://facpub.stjohns.edu/~roigm/plagiarism/plagiarism%20of%20text.html>

Додатковий перелік:

1. Бистрицька А. К. Основи наукових досліджень: конспект лекцій для студентів спеціальності 6.03060101. Харків, 2012. 75 с.
2. Дистрибутивний аналіз. Методика безпосередніх складників. Трансформаційний аналіз – методи лінгвістичних досліджень. URL: <http://www.bestreferat.ru/referat-163373.html>
3. Єфремова Н. В., Бойчук В. М. Основи наукових досліджень : конспект лекцій. Луцьк: Вежа-Друк, 2015. 76 с.
4. Ковбасюк Л.А., Романова Н.В. Сучасні лінгвістичні теорії : лекційні, практичні, самостійні модулі та тести : навч.-метод. посіб. 2-е вид., перер. й доп. Київ: Видавництво Ліра-К, 2024. 148 с.
5. Колесников О. В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 144 с.
6. Колісніченко Е. В. Основи наукових досліджень: опорний конспект лекцій. Суми, 2012. 83 с.
7. Коцюк Л.М., Коцюк Ю.А. Класифікаційна парадигма корпусу текстів за особливостями його дизайну, структури та способами використання, а також способом фіксації та індексації текстових даних. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія». 2020. Вип. 9 (77). С. 106–110.
8. Методи лінгвістичних досліджень. URL : <http://knowledge.allbest.ru/languages/2c0a65625b3ac68a5c53b88521>
9. Перебийніс В. І. Математична лінгвістика : навч. посіб. для студентів відділень структурно-математичної, прикладної та комп'ютерної лінгвістики. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2014. 125 с.

10. Рись Л., Пасик Л., Єфремова Н. Методика словотвірного аналізу. *Актуальні питання гуманітарних наук*: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип 86. Том 3. С. 223–228. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/86-3-33>
11. Федоренко О. І., Сухорольська С. М., Руда О. В. Основи лінгвістичних досліджень: підручник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. 296 с.
12. Yefremova N., Voichuk V. Rys L. Methodology and methods of Linguistics: case study. *Актуальні питання гуманітарних наук*: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип 89. Том 1. С. 260–265. С DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/89-1-37>
13. Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL LAYING DOWN HARMONISED RULES ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE (ARTIFICIAL INTELLIGENCE ACT) AND AMENDING CERTAIN UNION LEGISLATIVE ACTS. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52021PC0206>
14. Communication on Fostering a European approach to Artificial Intelligence. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/communication-fostering-european-approach-artificial-intelligence>
15. The EU AI Act. URL: <https://artificialintelligenceact.eu/the-act/>